

Hallintovaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi digitaalisten palvelujen tarjoamisesta annetun lain, sähköisen viestinnän palveluista annetun lain 308 §:n sekä eräiden tuotteiden esteettömyysvaatimuksista annetun lain 18 §:n muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi digitaalisten palvelujen tarjoamisesta annetun lain, sähköisen viestinnän palveluista annetun lain 308 §:n sekä eräiden tuotteiden esteettömyysvaatimuksista annetun lain 18 §:n muuttamisesta (HE 71/2024 vp): Asia on saapunut hallintovaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- neuvotteleva virkamies Emilia Laitala, valtiovarainministeriö
- finanssineuvos Mikko Saarinen, valtiovarainministeriö
- erityisasiantuntija Roosa Patrakka, liikenne- ja viestintäministeriö
- ylitarkastaja, yksikön päällikkö Sanna Sinisalo, Etelä-Suomen aluehallintovirasto
- päällikkö Viena Rainio, Liikenne- ja viestintävirasto

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- Saavutettavuuskirjasto Celia
- Vammaisfoorumi ry
- Ahvenanmaan maakunnan hallitus

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi digitaalisten palvelujen tarjoamisesta annettua lakia, sähköisen viestinnän palveluista annettu lakia sekä eräiden tuotteiden esteettömyysvaatimuksista annettua lakia.

Esityksen mukaan saavutettavuusvalvonta siirrettäisiin Etelä-Suomen aluehallintovirastosta Liikenne- ja viestintävirastolle. Saavutettavuusvalvonnan yksikön henkilöstö siirtyisi tehtävien mukana Liikenne- ja viestintävirastoon.

Valiokunnan mietintö HaVM 16/2024 vp

Esityksen tavoitteena on keskittää esteettömyys- ja saavutettavuusvaatimusten valvonta yhteen viranomaiseen. Keskittämällä pyritään mahdollistamaan viranomaisten toiminnan, kansalaisten oikeusturvan sekä talouden toimijoiden näkökulmasta parhaimman neuvonnan, ohjauksen ja valvonnan toteuttaminen. Tavoitteena on edistää saavutettavuutta koskevaan sekä esteettömyyttä koskevaan direktiiviin perustuvan valvonnan yhteentoimimista.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2025.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Vuonna 2016 voimaan tulleen saavutettavuusdirektiivin tarkoituksena on yhdenmukaistaa julkisen sektorin elinten verkkosivustojen ja mobiilisovellusten saavutettavuusvaatimuksia sekä parantaa julkisen sektorin palvelujen ja mobiilisovellusten saavutettavuutta käyttäjien, erityisesti vammaisten henkilöiden, parissa. Saavutettavuusdirektiivi on pantu kansallisesti täytäntöön digitaalisten palvelujen tarjoamisesta annetulla lailla (306/2019, jäljempänä digipalvelulaki).

Vuonna 2019 voimaan tullut esteettömyysdirektiivi asettaa vaatimukset tiettyjen tuotteiden ja palvelujen esteettömyydestä. Esteettömyysdirektiivi on pantu kansallisesti täytäntöön eräiden tuotteiden esteettömyysvaatimuksista annetulla lailla (102/2023) sekä digipalvelulakiin ja eräisiin muihin lakeihin tehdyillä muutoksilla. Samassa yhteydessä digipalvelulain soveltamisalaa on laajennettu eräiden digitaalisten palvelujen osalta koskemaan tietyn poikkeuksin myös yksityistä sektoria silloin, kun palveluja saatetaan markkinoille ja tarjotaan kuluttajille.

Saavutettavuusvaatimusten noudattamista valvoo nykyisin Etelä-Suomen aluehallintovirasto ja esteettömyysvaatimusten noudattamista Liikenne- ja viestintävirasto. Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että saavutettavuusvalvonta siirretään Liikenne- ja viestintävirastoon esteettömyys- ja saavutettavuusvalvonnan keskittämiseksi. Siirron myötä saavutettavuusvalvontaa suorittava henkilöstö sekä valvontatehtäviin varatut määrärahat siirtyvät Liikenne- ja viestintävirastolle.

Valvontatehtävien yhdistämisellä pyritään sekä kansalaisten että yritysten kannalta selkeämpään, toimivampaan ja yhtenäisempään esteettömyyden ja saavutettavuuden valvontaan. Valiokunta katsoo, että valvonnan keskittäminen helpottaa yksittäisten henkilöiden ja toimijoiden yhteydenottoa viranomaiseen sekä varmistaa yhdenmukaisia tulkintoja vaatimuksista ja parantaa oikeusvarmuutta. Lisäksi siirto poistaa nykyiseen valvontajärjestelmään sisältyvää päällekkäisyyttä, kun tuotteiden ja palveluiden valvonta tapahtuu yhdessä ja samassa viranomaisessa. Esitys vähentää siten myös hallinnollista taakkaa.

Hallituksen esityksestä ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa hallituksen esityksessä ehdotettuja lakimuutoksia.

Valiokunta ehdottaa tässä yhteydessä lisäksi teknistä korjausta hallituksen esitykseen sisällyttämään digipalvelulain 12 §:n 2 momentin 2 kohtaan, jossa säädetään valvontaviranomaisen tehtävänä olevasta saavutettavuusstandardien tai niiden osien ja niissä viitattujen ohjeiden kääntämisestä suomen ja ruotsin kielelle. Koska valvontaviranomaisen tehtävät ehdotetaan siirrettäväk-

Valiokunnan mietintö HaVM 16/2024 vp

si Liikenne- ja viestintävirastolle, valiokunta ehdottaa, että mainitusta lainkohdasta poistetaan ilmaisu "yhteistyössä Liikenne- ja viestintäviraston kanssa" (1. lakiehdotus). Jatkossa tehtävää hoitava viranomaisen on yksin vastuussa standardien kääntämisestä suomen ja ruotsin kielelle.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Hallintovaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen HE 71/2024 vp sisältyvän 2. ja 3. lakiehdotuksen.

Eduskunta hyväksyy muutettuna hallituksen esitykseen HE 71/2024 vp sisältyvän 1. lakiehdotuksen. (Valiokunnan muutosehdotukset)

Valiokunnan muutosehdotukset

1.

Laki

digitaalisten palvelujen tarjoamisesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan digitaalisten palvelujen tarjoamisesta annetun lain (306/2019) 7 §:n 2 momentti, 9 §:n 2 momentti ja 12 §:n 1 momentti sekä 2 momentin 2 kohta, sellaisina kuin niistä ovat 9 §:n 2 momentin ruotsinkielinen sanamuoto ja 12 §:n 1 momentti laissa 104/2023, seuraavasti:

7 §

Saavutettavuusvaatimukset ja niiden täyttäminen

Valvontaviranomaisen on pidettävä jokaisen saatavilla verkkosivustollaan 1 momentissa tarkoitettujen yhdenmukaistettujen standardien tai niiden osien sekä niissä viitattujen ohjeiden suomen- ja ruotsinkieliset viralliset käännökset.

Valiokunnan mietintö HaVM 16/2024 vp

9 §

Saavutettavuusseloste

Saavutettavuusseloste on ylläpidettävä siinä muodossa kuin saavutettavuusdirektiivin 7 artiklan 2 kohdan nojalla annetussa Euroopan komission täytäntöönpanosäädöksessä erikseen säädetään. Valvontaviranomaisen on pidettävä täytäntöönpanosäädöksen mukaista saavutettavuusselosteen mallia yleisesti saatavilla verkkosivustollaan.

12 §

Valvontaviranomainen, sen tehtävät ja toimivalta

Tämän lain mukaisena valvontaviranomaisena toimii Liikenne- ja viestintävirasto, joka valvoo 3 ja 3 a luvussa säädettyjen velvollisuuksien ja vaatimusten noudattamista.

Valvontaviranomaisen tehtävänä on:

2) osallistua kansainvälisten saavutettavuusohjeiden valmisteluun ja huolehtia yhteistyössä ~~Liikenne- ja viestintäviraston kanssa~~ digitaalisia palveluja koskevien velvoittavien saavutettavuusstandardien tai niiden osien ja niissä viitattujen ohjeiden kääntämisestä suomen ja ruotsin kielelle; (Uusi)

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tämän lain voimaantullessa Etelä-Suomen aluehallintovirastossa 12 §:ssä tarkoitetut vireillä olleet asiat siirtyvät käsiteltäviksi Liikenne- ja viestintävirastolle.

2.

Laki

sähköisen viestinnän palveluista annetun lain 308 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan sähköisen viestinnän palveluista annetun lain (917/2014) 308 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 105/2023, seuraavasti:

Valiokunnan mietintö HaVM 16/2024 vp

308 §

Yhteistyö eri viranomaisten kanssa

Liikenne- ja viestintäministeriön, Liikenne- ja viestintäviraston, tietosuojavaltuutetun, kilpailuviranomaisten, kuluttajaviranomaisten, markkinavalvonta- ja tuoteturvallisuusviranomaisten sekä Kansallisen audiovisuaalisen instituutin on tämän lain mukaisia tehtäviä hoitaessaan oltava tarkoituksenmukaisessa yhteistyössä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

3.

Laki

eräiden tuotteiden esteettömyysvaatimuksista annetun lain 18 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan eräiden tuotteiden esteettömyysvaatimuksista annetun lain (102/2023) 18 §:n 1 momentti seuraavasti:

18 §

Seuraamukset

Markkinavalvontalain mukaisista toimenpiteistä säädetään mainitun lain 3 ja 4 luvussa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Valiokunnan mietintö HaVM 16/2024 vp

Helsingissä 8.10.2024

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Mauri Peltokangas ps

jäsen Alviina Alametsä vihr

jäsen Juha Hänninen kok

jäsen Christoffer Ingo r

jäsen Anna Kontula vas

jäsen Rami Lehtinen ps

jäsen Mira Nieminen ps

jäsen Saku Nikkanen sd

jäsen Eemeli Peltonen sd

jäsen Hanna Räsänen kesk

jäsen Paula Werning sd

varajäsen Mika Riipi kesk

varajäsen Jenna Simula ps

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Minna-Liisa Rinne